

СИЛАБУС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Клінічна фармація та фармацевтична опікадля здобувачів вищої освіти 4-5 курсу денної формиздобуття освіти (**4, 10д**)освітньої програми **«Фармація»**

(назва освітньої програми)

спеціальності **«226 Фармація, промислова фармація»**

(шифр, назва спеціальності)

галузі знань **«22 Охорона здоров'я»**

(шифр, назва галузі знань)

другого (магістерського) рівня вищої освіти

(назва рівня вищої освіти)

ВИКЛАДАЧІ

Інформація про
викладача

ДЕРИМЕДВІДЬ Людмила Віталіївна	Професор ЗВО кафедри фармакології та клінічної фармації, доктор медичних наук,	derimedved67@gmail.com https://pharmacolpharmacother.nuph.edu.ua/1653-2/
БЄЛІК Галина Володимирівна	професор Доцент ЗВО кафедри фармакології та клінічної фармації, кандидат фармацевтичних наук, доцент	belik-69@ukr.net https://pharmacolpharmacother.nuph.edu.ua/belikhalya-volodymyrivna/
ТАРАН Андрій Вікторович	Доцент ЗВО кафедри фармакології та клінічної фармації, кандидат фармацевтичних наук, доцент	avtaran17@ukr.net https://pharmacolpharmacother.nuph.edu.ua/taranandrij-viktorovich/

1. Назва закладу вищої освіти та підрозділу: Національний фармацевтичний університет, кафедра фармакології та клінічної фармації.
2. Адреса кафедри: м. Харків, вул. Куликівська, 12, 2-й поверх, т. 057-706-30-69.
3. Веб-сайт кафедри: <https://pharmacolpharmacother.nuph.edu.ua>.
4. Консультації: відбуваються на кафедрі фармакології та клінічної фармації за домовленістю з викладачем, <https://pharmacolpharmacother.nuph.edu.ua>.
5. Анотація освітнього компонента: предметом вивчення освітнього компонента «Клінічна фармація та фармацевтична опіка» є принципи раціонального застосування ліків, шляхи профілактики побічної дії, підходи до фармацевтичної опіки.
6. Мета викладання освітнього компонента: підготовка магістрів фармації, які б володіли достатнім обсягом теоретичних знань та практичних навичок для проведення разом з лікарем роботи по забезпеченню максимально раціональної лікарської терапії у конкретного хворого, а також для здійснення фармацевтичної опіки пацієнтів в аптеці.
7. Компетентності відповідно до освітньої програми:
Soft-skills / Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 6. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 7. Здатність до адаптації та дії у новій ситуації.

Hard-skills / Фахові компетентності (ФК):

ФК 1. Здатність проводити санітарно-просвітницьку роботу серед населення з метою профілактики поширених захворювань, попередження небезпечних інфекційних, вірусних та паразитарних захворювань, а також з метою сприяння своєчасному виявленню та підтриманню прихильності до лікування цих захворювань згідно з їхніми медико-біологічними характеристиками та мікробіологічними особливостями.

ФК 2. Здатність здійснювати консультування щодо рецептурних та безрецептурних лікарських засобів й інших товарів аптечного асортименту; фармацевтичну опіку під час вибору та реалізації безрецептурного лікарського засобу шляхом оцінки співвідношення ризик/користь, сумісності, показань та протипоказань керуючись даними про стан здоров'я конкретного хворого із врахуванням біофармацевтичних, фармакокінетичних, фармакодинамічних та фізико-хімічних особливостей лікарського засобу та інших товарів аптечного асортименту.

ФК 4. Здатність забезпечувати раціональне застосування рецептурних та безрецептурних лікарських засобів та інших товарів аптечного асортименту згідно з фізико-хімічними, фармакологічними характеристиками, біохімічними, патофізіологічними особливостями конкретного захворювання та фармакотерапевтичними схемами його лікування.

ФК 5. Здатність здійснювати моніторинг ефективності та безпеки застосування населенням лікарських засобів згідно даних щодо їх клініко-фармацевтичних характеристики, а також з урахуванням суб'єктивних ознак та об'єктивних клінічних, лабораторних та інструментальних критеріїв обстеження хворого.

ФК 13. Здатність продемонструвати та застосовувати у практичній діяльності комунікативні навички спілкування, фундаментальні принципи фармацевтичної етики та деонтології, що засновані на моральних зобов'язаннях та цінностях, етичних нормах професійної поведінки та відповідальності відповідно до Етичного кодексу фармацевтичних працівників України і керівництв ВООЗ.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 4. Демонструвати вміння самостійного пошуку, аналізу та синтезу інформації з різних джерел та використання цих результатів для рішення типових та складних спеціалізованих завдань професійної діяльності.

ПРН 5. Позиціонувати свою професійну діяльність та особистісні якості на фармацевтичному ринку праці; формулювати цілі власної діяльності з урахування суспільних і виробничих інтересів.

ПРН 6. Аргументувати інформацію для прийняття рішень, нести відповідальність за них у стандартних і нестандартних професійних ситуаціях; дотримуватися принципів деонтології та етики у професійній діяльності.

ПРН 7. Виконувати професійну діяльність з використанням креативних методів та підходів.

ПРН 9. Здійснювати професійну діяльність використовуючи інформаційні технології, «Інформаційні бази даних», системи навігації, Internet-ресурси, програмні засоби та інші інформаційно-комунікаційні технології.

ПРН 10. Дотримуватися норм спілкування у професійній взаємодії з колегами, керівництвом, споживачами, ефективно працювати у команді.

ПРН 13. Проводити санітарно-просвітницьку роботу у фаховій діяльності при виникненні спалахів інфекційних, вірусних та паразитарних захворювань.

ПРН 14. Визначати переваги та недоліки лікарських засобів різних фармакологічних груп з урахуванням їхніх хімічних, фізико-хімічних, біофармацевтичних, фармакокінетичних та фармакодинамічних особливостей. Рекомендувати споживачам безрецептурні лікарські засоби та інші товари аптечного асортименту з наданням консультативної допомоги та фармацевтичної опіки.

ПРН 17. Використовувати дані клінічних, лабораторних та інструментальних досліджень для здійснення моніторингу ефективності та безпеки застосування лікарських засобів.

ПРН 25. Сприяти збереженню здоров'я, зокрема профілактиці захворювань, раціональному призначенню та використанню лікарських засобів. Виконувати сумлінно свої професійні обов'язки, дотримуватися норм законодавства щодо просування та реклами лікарських засобів. Володіти психологічними навичками спілкування для досягнення довіри та взаєморозуміння з колегами, лікарями, пацієнтами, споживачами.

9. Статус освітньої компоненти: Обов'язкова.

10. Пререквізити освітньої компоненти: Освітня компонента «Клінічна фармація та фармацевтична опіка» базується на вивченні здобувачами вищої освіти біології з основами генетики, нормальної фізіології, анатомії людини, мікробіології з основами епідеміології, патологічної фізіології, біологічної хімії, фармакології, фармакотерапії з фармакокінетикою, нутриціологією а також блоку хімічних освітніх компонент та технологій ліків й інтегрується з ними.

11. Обсяг освітнього компонента: 270 годин 10 кредитів ECTS, з них аудиторних – 148 годин,

лекції – 32 години, практичні заняття – 116 годин, самостійна робота – 122 годин.

12. Організація навчання:

Методи навчання:

- *пояснювальний (інформаційно-репродуктивний) метод*: Lecture-based learning - лекції, відео-матеріали;
- *репродуктивний метод*: традиційні практичні заняття;
- *проблемне викладання*: Brainstorming - метод «мозкового штурму»; Case-based learning - метод кейсів;
- *частково-пошуковий метод*: Game-based learning - ігрові методи навчання (ділові ігри); Team-based learning - метод роботи в малих групах;
- *дослідницький метод*: Research-based learning - участь в науково-дослідницькій роботі, підготовка тез доповідей на конференції, наукових статей.

Зміст освітнього компонента: МОДУЛЬ I. «Клінічна фармація»

Змістовий модуль 1. Основні положення клінічної фармації та клінічної фармакології. Клінічна фармація в пульмонології; при захворюваннях вуха, горла, носа; в кардіології.

Тема 1. Основні положення клінічної фармації та клінічної фармакології. Побічна дія ліків. Принципи належної клінічної практики

Тема 2. Клінічна фармація в пульмонології.

Тема 3. Клінічна фармація при захворюваннях вуха, горла, носа.

Тема 4. Клінічна фармація в кардіології.

Змістовий модуль 2. Клінічна фармація в ревматології, гематології, гастроентерології.

Тема 5. Клінічна фармація в ревматології.

Тема 6. Клінічна фармація в гематології.

Тема 7. Клінічна фармація в нефрології.

Змістовий модуль 3. Клінічна фармація в гастроентерології, гепатології, ендокринології, алергології та інфектології

Тема 8. Клінічна фармація в гастроентерології.

Тема 9. Клінічна фармація в гепатології.

Тема 10. Клінічна фармація в ендокринології.

Тема 11. Клінічна фармація в алергології.

Тема 12. Клінічна фармація в інфектології. Адміністрування антимікробних препаратів Клініко-фармацевтичні аспекти використання антиінфекційних лікарських препаратів при інфекційних хворобах.

МОДУЛЬ II.

Фармацевтична опіка при відпуску безрецептурних лікарських препаратів для симптоматичного лікування окремих нездужань.

Змістовий модуль 4. Фармацевтична опіка при відпуску безрецептурних ЛП для симптоматичного лікування розладів травлення, симптоматичного лікування та профілактики застуди та симптоматичного лікування суглобового, м'язового та головного болю.

Тема 13. Загальні положення фармацевтичної опіки.

Тема 14. Фармацевтична опіка при відпуску безрецептурних ЛП для симптоматичного лікування та профілактики застуди. Немедикаментозні методи профілактики застуди.

Тема 15. Фармацевтична опіка при відпуску безрецептурних ЛП для симптоматичного лікування розладів травлення.

Тема 16. Фармацевтична опіка при відпуску безрецептурних ЛП для симптоматичного лікування суглобового та м'язового болю.

Тема 17. Фармацевтична опіка при відпуску безрецептурних ЛП для симптоматичного лікування головного болю.

Тема 18. Фармацевтична опіка при симптоматичному лікуванні порушень діяльності нервової системи.

Змістовий модуль 6. Фармацевтична опіка при відпуску безрецептурних ЛП для симптоматичного лікування уражень шкіри; пацієнтів з місцевими розладами кровообігу, при відпуску безрецептурних ЛП для усунення та профілактики вітамінної недостатності, при відпуску безрецептурних ЛП для декретованого контингенту відвідувачів аптек. Взаємодія ЛП з їжею та алкоголем. Клініко-фармацевтичні аспекти використання ЛП у клініці внутрішніх хвороб.

Тема 19. Фармацевтична опіка при симптоматичному лікуванні уражень шкіри, її придатків, гельмінтозах.

Тема 20. Фармацевтична опіка пацієнтів з місцевими розладами кровообігу.

Тема 21. Фармацевтична опіка при відпуску безрецептурних ЛПІ для усунення та профілактики вітамінної недостатності та недостатності мікро- та макроелементів. Взаємодія ЛПІ з їжею та алкоголем.

Тема 22. Фармацевтична опіка при відпуску ОТС-препаратів для декретованого контингенту відвідувачів аптек. Клініко-фармацевтичні аспекти використання ЛПІ у клініці внутрішніх хвороб.

Організація самостійної роботи:

Самостійна робота включає в себе опрацювання тем 3, 12 освітнього компонента, які не увійшли до аудиторних занять, та виконання завдань з цих тем з метою закріплення теоретичного матеріалу; вивчення питань, включених до змісту тем освітнього компонента; підготовка реферату з мультимедійною презентацією або реферату чи есе за однією темою або компонентом модулю,,а також виконання тестових завдань з цих.

13. Види та форми контролю:

Поточний контроль:

Контроль знань на кожному занятті: усне опитування, перевірка домашнього завдання, складання тестових завдань, вирішення ситуаційних (розрахункових) задач.

Контроль змістового модулю: письмова робота, усне опитування, складання тестових завдань. *Умови допуску до контролю змістового модулю:* для допуску до контролю змістового модуля необхідна наявність мінімальної кількості балів за теми (заняття) змістового модулю .

Семестровий контроль:

Форма семестрового контролю: семестровий залік.

Умови допуску до семестрового заліку: поточний рейтинг більше 60 балів, наявність мінімальної кількості балів за контроль змістових модулів, відсутність невідпрацьованих пропусків практичних занять, виконання всіх вимог, які передбачені робочою програмою освітнього компонента.

14. Система оцінювання з освітнього компонента:

Оцінювання засвоєння тем освітнього компонента під час занять (4,100):

МОДУЛЬ І

Номер теми освітнього компонента	Максимальна кількість балів за тему	Розподіл максимальної кількості балів за тему за видами робіт	Види робіт, за які здобувач отримує бали
Змістовий модуль 1			
Тема 1	5	1	тестування
		2	усна відповідь
		2	вирішення ситуаційних завдань
Тема 2	5	1	тестування
		2	усна відповідь
		2	вирішення ситуаційних завдань
Тема 3	Здобувачі вищої освіти опрацьовують тему самостійно		
Тема 4	10	2	тестування
		4	усна відповідь
		4	вирішення ситуаційних завдань
Всього балів за змістовний модуль 1:		20	
Тема 5	5	1	тестування
		2	усна відповідь

		2	вирішення ситуаційних завдань
Тема 6	5	1	тестування
		2	усна відповідь
		2	вирішення ситуаційних завдань
Тема 7	5	1	тестування
		2	усна відповідь
		2	вирішення ситуаційних завдань
Всього балів за змістовний модуль 2:		15	
Тема 8	5	1	тестування
		2	усна відповідь
		2	вирішення ситуаційних завдань
Тема 9	5	1	тестування
		2	усна відповідь
		2	вирішення ситуаційних завдань
Тема 10	10	2	тестування
		4	усна відповідь
		4	вирішення ситуаційних завдань
Тема 11	5	1	тестування
		2	усна відповідь
		2	вирішення ситуаційних завдань
Тема 12	Здобувачі вищої освіти опрацьовують тему самостійно		
Всього балів за змістовий модуль 3:		25	
Всього балів за модуль 1:		60	

Система оцінювання з освітнього компонента:

Оцінювання засвоєння тем освітнього компонента під час занять (4,10д):

МОДУЛЬ II

Номер теми освітнього компонента	Максимальна кількість балів за тему	Розподіл максимальної кількості балів за тему за видами робіт	Види робіт, за які здобувач отримує бали
Змістовий модуль 4			
Тема 13	5	1	тестування
		2	усна відповідь
		2	вирішення ситуаційних завдань
Тема 14	5	1	тестування
		2	усна відповідь
		2	вирішення ситуаційних завдань
Тема 15	10	2	тестування
		4	усна відповідь
		4	вирішення ситуаційних завдань
Всього балів за змістовний модуль 4:		20	
Змістовий модуль 5			
Тема 16	5	1	тестування

		2	усна відповідь
		2	вирішення ситуаційних завдань
Тема 17	5	1	тестування
		2	усна відповідь
		2	вирішення ситуаційних завдань
Тема 18	5	1	тестування
		2	усна відповідь
		2	вирішення ситуаційних завдань
Всього балів за змістовний модуль 5:		15	
Змістовий модуль 6			
Тема 19	5	1	тестування
		2	усна відповідь
		2	вирішення ситуаційних завдань
Тема 20	5	1	тестування
		2	усна відповідь
		2	вирішення ситуаційних завдань
Тема 21	10	2	тестування
		4	усна відповідь
		4	вирішення ситуаційних завдань
Тема 22	5	1	тестування
		2	усна відповідь
		2	вирішення ситуаційних завдань
Всього балів за змістовий модуль 6:		25	
Всього балів за модуль II:		60	

Вивчення освітнього компонента здобувачами вищої освіти можливе за допомогою неформальної освіти. Замість виконання видів робіт з будь-якої теми освітнього компонента можуть зараховуватись такі види робіт здобувача вищої освіти:

– участь в майстер-класах, форумах, конференціях, семінарах, вебінарах з теми освітнього компонента (з підготовкою есе, тез доповідей, інформаційного повідомлення тощо, що підтверджено програмою заходу, або тезами доповідей, або відповідним сертифікатом);

– участь у науково-дослідних та прикладних дослідженнях з теми освітнього компонента (в розробці анкетних форм, проведенні експериментальних досліджень, обробці результатів дослідження, підготовці звіту, презентації результатів тощо, що підтверджується демонстрацією відповідних матеріалів).

Оцінювання здобувачів за видами робіт під час занять (4,10д, модуль I):

<i>Види робіт, за які здобувач отримує бали</i>	<i>Максимальна кількість балів</i>
тестування	12
відповіді на теоретичні питання	24
вирішення ситуаційних завдань	24
<i>Всього балів:</i>	60

Оцінювання здобувачів за видами робіт під час занять (4,10д, модуль II):

<i>Види робіт, за які здобувач отримує бали</i>	<i>Максимальна кількість балів</i>
тестування	12
відповіді на теоретичні питання	24
вирішення ситуаційних завдань	24
<i>Всього балів:</i>	60

Оцінювання під час контролю змістового модулю (4,10д, модуль I)

<i>Види робіт, за які здобувач отримує бали</i>	<i>Розподіл максимальної кількості балів за контроль змістового модуля за видами робіт</i>	<i>Максимальна кількість балів за контроль змістового модуля</i>
<i>Змістовий модуль 1</i>		
тестування	4	12
вирішення ситуаційних задач	2	
відповіді на теоретичні питання	6	
<i>Змістовий модуль 2</i>		
тестування	4	12
вирішення ситуаційних задач	2	
відповіді на теоретичні питання	6	
<i>Змістовий модуль 3</i>		
тестування	6	16
вирішення ситуаційних задач	5	
відповіді на теоретичні питання	5	
<i>Всього балів за контроль змістового модулю І:</i>		<i>40</i>

Оцінювання під час контролю змістового модулю (4,10д, модуль II)

<i>Види робіт, за які здобувач отримує бали</i>	<i>Розподіл максимальної кількості балів за контроль змістового модуля за видами робіт</i>	<i>Максимальна кількість балів за контроль змістового модуля</i>
<i>Змістовий модуль 4</i>		
тестування	4	12
вирішення ситуаційних задач	2	
відповіді на теоретичні питання	6	
<i>Змістовий модуль 5</i>		
тестування	4	12
вирішення ситуаційних задач	2	
відповіді на теоретичні питання	6	
<i>Змістовий модуль 6</i>		
тестування	6	16
вирішення ситуаційних задач	5	
відповіді на теоретичні питання	5	
<i>Всього балів за контроль модулю II:</i>		<i>40</i>

Оцінювання самостійної роботи здобувача освіти:

Відбувається під час контролю змістовних модулів. Білети до змістових модулів, які входять до модулів І та ІІ, включають теоретичні питання, тестові завдання та ситуаційні завдання з тем, які винесено до самостійного вивчення.

Оцінювання цих завдань відбувається за загальними правилами.

під час контролю змістового модуля 1: білети до змістового модуля 1 включають теоретичні питання, тестові завдання та ситуаційні завдання з тем 1-4;

під час контролю змістового модуля 2: білети до змістового модуля 2 включають теоретичні питання, тестові завдання та ситуаційні завдання з тем 5-7;

під час контролю змістового модуля 3: білети до змістового модуля 3 включають теоретичні питання, тестові завдання та ситуаційні завдання з тем 8-12;

під час контролю змістового модуля 4: білети до змістового модуля 4 включають теоретичні питання, тестові завдання та ситуаційні завдання з тем 13-15;

під час контролю змістового модуля 5: білети до змістового модуля 5 включають теоретичні питання, тестові завдання та ситуаційні завдання з тем 16-18;

під час контролю змістового модуля 6: білети до змістового модуля 6 включають теоретичні питання, тестові завдання та ситуаційні завдання з тем 19-22.

Шкала оцінювання семестрового заліку: При вивченні освітнього компонента застосовується декілька шкал оцінювання: 100-бальна шкала, недиференційована («зараховано», «не зараховано») двобальна шкала та рейтингова шкала ECTS. Результати конвертуються із однієї шкали в іншу згідно таблиці

Трансформація національної шкали оцінювання в систему ECTS (Європейська система трансферу оцінок. англ. European Community Course Credit Transfer System)

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Оцінка A, B, C, D, E виставляється лише здобувачам вищої освіти, яким зараховані усі модулі з дисципліни.

Оцінка з дисципліни FX, F виставляється здобувачам вищої освіти, яким не зараховано хоча б один модуль з дисципліни після завершення її вивчення.

Оцінка FX («2») виставляється здобувачам вищої освіти, які отримали мінімальну кількість балів за поточну навчальну діяльність, але не склали модульний підсумковий контроль. Вони мають право на повторне складання підсумкового модульного контролю не більше 2 разів під час зимових канікул та впродовж 2 (додаткових) тижнів після закінчення весняного семестру за графіком, затвердженим ректором.

Здобувачі вищої освіти, які одержали оцінку F по завершенню вивчення дисципліни (не виконали навчальну програму хоча б одного модулю, або не набрали за поточну навчальну діяльність з модулю мінімальну кількість балів) повинні пройти повторне навчання за індивідуальним навчальним планом.

15. Політики освітнього компонента:

Політика щодо академічної доброчесності. ґрунтується на засадах академічної доброчесності, наведених в ПОЛ «Про заходи щодо запобігання випадків академічного плагіату у НФаУ». Списування при оцінюванні успішності здобувача вищої освіти під час контрольних заходів на практичних (семінарських, лабораторних) заняттях, контролю змістових модулів та семестрового екзамену заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Реферати повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі здобувача освіти є підставою для її незарахування викладачем.

Політика щодо відвідування занять. Здобувач вищої освіти зобов'язаний відвідувати навчальні заняття (ПОЛ «Про організацію освітнього процесу НФаУ») згідно з розкладом (<https://nuph.edu.ua/rozklad-zanyat/>), дотримуватися етичних норм поведінки.

Політика щодо дедлайнів, відпрацювання, підвищення рейтингу, ліквідації академічної заборгованості. Відпрацювання пропущених занять здобувачем вищої освіти здійснюється відповідно до ПОЛ «Положення про відпрацювання здобувачами пропущених навчальних занять та порядок ліквідації академічної різниці в навчальних планах у НФаУ» згідно з встановленим на кафедрі графіком відпрацювань пропущених занять. Підвищення рейтингу та ліквідація академічної заборгованості з освітнього компонента здійснюється здобувачами освіти відповідно до порядку, наведеного в ПОЛ «Про порядок оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у НФаУ». Здобувачі вищої освіти зобов'язані дотримуватися усіх строків, визначених кафедрою для виконання видів письмових робіт з освітнього компонента. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку – до 20% від максимальної кількості балів за даний вид роботи.

Політика щодо оскарження оцінки з освітнього компонента(апеляцій). Здобувачі вищої освіти мають право на оскарження (апеляцію) оцінки з освітнього компонента, отриманої під час контрольних заходів. Апеляція здійснюється відповідно до ПОЛ «Положення про оскарження результатів семестрового контролю знань здобувачів вищої освіти у НФаУ».

Політика щодо визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти здобувачами вищої освіти. Здобувачі вищої освіти мають право на визнання результатів навчання, набутих у неформальній та інформальній освіті відповідно до ПОЛ «Про порядок визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти здобувачами вищої освіти у НФаУ». В рамках академічної свободи викладача замість виконання видів робіт з теми освітнього компонента можливим є зарахування неформальної освіти здобувача вищої освіти.

16. Інформаційне та навчально-методичне забезпечення освітнього компонента:

Обов'язкова література

1. *Клінічна фармація* : підруч. / І. А. Зупанець, В. П. Черних, І. Г. Купновицька та ін. ; за ред. В. П. Черниха, І. А. Зупанця, І. Г. Купновицької. – Харків : Вид-во НФаУ : Золоті сторінки, 2013. – 912 с.
2. *Практикум з фармацевтичної опіки для здобувачів вищої освіти* / С. Ю. Штриголь, О. В. Товчига, В. В. Цивунін та ін.; за ред. С. Ю. Штриголя. – Харків : НФаУ, 2022. — 156 с.
3. *Клінічна фармація та фармацевтична опіка* : навч.-метод. посіб. Для підготовки до ліцензійного іспиту «Крок-2» / С. Ю. Штриголь [та ін.] ; за ред. проф. С. Ю. Штриголя. – Харків : Вид-во НФаУ, 2024. – 130 с
4. *Клінічна фармація: підготовка до КРОК-2 [Електронний ресурс] : практикум* / К. О. Зупанець [та ін.], 2021. - 64 с.
5. *Довідник еквівалентності лікарських засобів - Rx index® [Текст]* / авт.-уклад. І. А. Зупанець [та ін.] ; за ред.: проф. І. А. Зупанця, акад. НАН України, проф. В. П. Черниха, 2020. - 832 с.
6. *Фармацевтична опіка* : практичний посібник / І.А. Зупанець, В.П. Черних, С.Б. Попов, В.В. Прописнова та ін. ; за ред. І. Зупанця та В. Черниха. 3-тє вид., переробл. і доп. – Київ : Фармацевт Практик, 2018. — 224 с.
7. *Клінічні дослідження. Терміни та визначення* : довідник / за заг. ред. В.М. Коваленка, І.А. Зупанця. – Харків : Золоті сторінки, 2016. – 340 с.
8. *Симптоми та синдроми в практичній фармації. Принципи терапії*: навч. посіб. для студентів вищ. навч. закл. – 2-ге вид., доп. / І.А. Зупанець, С.Б. Попов, Ю.С. Рудик та ін.; за ред. І.А. Зупанця, В.П. Черних. – Харків: Золоті сторінки, 2021. – 120 с.
9. *Протоколи провізора (фармацевта)* / розроб.: В.П. Черних, І.А. Зупанець, О.О. Нагорна та ін. ; за ред. В.П. Черних, І.А. Зупанця, О.М. Ліщишиної. – Харків : Золоті сторінки, 2014. – 232 с.

Додаткова література для поглибленого вивчення освітнього компонента

1. *Симптоми та синдроми в практичній фармації. Принципи терапії* : навч. посіб. для студентів фармац. ф-тів вищ. мед. (фармац.) навч. закл. освіти / І.А. Зупанець, С.Б. Попов, Ю.С. Рудик та ін. ; за ред. І.А. Зупанця, В.П. Черних. — Харків : Золоті сторінки, 2018. — 112 с.
2. *Фармацевтична опіка [Текст]* : практ. посіб. / І. А. Зупанець [та ін.] ; за ред.: І. А. Зупанця, В. П. Черних ; НФаУ. - К. : Фармацевт Практик, 2016. - 207 с.
3. *Наказ МОЗ України від 05.01.2022 № 7 "Про затвердження протоколів фармацевта".*
4. *Фармацевтична енциклопедія* / за ред. В.П. Черних. – 3-тє вид., доп. – Київ : Моріон, 2016. – 1592 с.

5. *Клінічна фармакологія : підручник / О.Я. Бабак, О.М. Біловол, Н.П. Безугла ; за ред. О.Я. Бабака, О.М. Біловола, І.С. Чекмана. – 2-ге вид., перероб. та доп. – Київ : Медицина, 2010. – 776 с.*
6. *Клінічна фармація (фармацевтична опіка) : підруч. для студ. вищ. мед. (фармац.) навч. закл. / І.А. Зупанець, В.П. Черних, Т.С. Сахарова та ін. – Харків : НФаУ : Золоті сторінки, 2011. – 704 с.*
7. *Клінічна фармація : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / І.А. Зупанець, І.С. Чекман, С.Б. Попов та ін. ; за ред. І.А. Зупанця, І.С. Чекмана. – Харків : Вид-во НФаУ : Золоті сторінки, 2009. – 176 с.*
8. *British Medical Association. New Guide to Medicines and Drugs. – 9th ed. – London : Dorling Kindersley, 2015. – 512 p.*
9. *Clinical Pharmacy and Therapeutics. – 5th ed. / Eds Roger Walker and Cate Whittlesea. – London : Churchill Livingstone, 2012. – 998 p.*
10. *Koda-Kimble & Young's Applied Therapeutics : The Clinical Use Of Drugs / ed. by B.K. Alldredge, R.L. Corelli, M.E. Ernst et al. – 10th ed. – New York : Wolters Kluwer ; Lippincott Williams & Wilkins, 2013. – 2560 p.*
11. *Symptoms in the Pharmacy : A Guide to the Management of Common Illness. – 7th ed. / Ed. A. Blenkinsopp, P. Paxton and J. Blenkinsopp. – Oxford : John Wiley & Sons Ltd, 2014. – 384 p.*

**Актуальні
електронні
інформаційні
ресурси
(журнали,
сайти тощо) для
поглибленого
вивчення
освітнього
компонента**

- 1) *Державний реєстр лікарських засобів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.drlz.com.ua>. – Назва з екрану.*
- 2) *Державний формуляр лікарських засобів [Електронний ресурс] / М-во охорони здоров'я України, Центр. формуляр. комітет, Держ. експерт. центр. – Київ, 2021. – Вип. 13. – Режим доступу : <https://dec.gov.ua/materials/chinnij-vipusk-derzhavnogo-formulyara-likarskih-zasobiv/>. – Назва з екрану.*
- 3) *Наказ МОЗ України № 7 від 05.01.2022 р. «Про затвердження протоколів фармацевта» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://www.dec.gov.ua/wp-content/uploads/2022/01/2022_7_nakaz_pf.pdf. – Назва з екрану.*
- 4) *ПРОТОКОЛИ ФАРМАЦЕВТА [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://www.dec.gov.ua/wp-content/uploads/2022/01/2022_7_pf.pdf. – Назва з екрану.*
- 5) *КОМПЕНДИУМ -2022. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://compendium.com.ua/uk/>. – Назва з екрану.*
- 6) *Фармацевтична енциклопедія [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.pharmencyclopedia.com.ua> – Назва з екрану.*
- 7) *Наказ МОЗ №875 від 11.10.2013 р. «Про затвердження протоколів провізора (фармацевта) при відпуску безрецептурних лікарських засобів» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0960282-10>. – Назва з екрану.*
- 8) *Наказ МОЗ України №876 від 18.04.2019 р. «Про затвердження Переліку лікарських засобів, дозволених для застосування в Україні, які відпускаються без рецептів з аптек та їх структурних підрозділів» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0509-19>. – Назва з екрану.*
- 9) *Наказ МОЗ України №769 від 13.09.2010 р. «Про затвердження концепції розвитку фармацевтичного сектора галузі охорони здоров'я України на 2011–2020 роки» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0769282-10>. – Назва з екрану.*
- 10) *Наказ МОЗ України №651 від 26.07.2013 «Про принципи належної фармакотерапевтичної практики та запобігання поліпрагмазії» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0651282-13>. – Назва з екрану.*
- 11) *Наказ МОЗ України №898 від 27.12.2006 (зі змін. і доп., внесеними наказами МОЗ України №778 від 14.09.2010 р., №568 від 06.09.2011 р., №1005 від 29.12.2011 р., № 1197 від 09.11.2016 р., № 996 від 26.09.2016 р.) «Про затвердження Порядку здійснення нагляду за побічними реакціями лікарських засобів, дозволених до медичного застосування» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0073-07>. – Назва з екрану.*
- 12) *Наказ МОЗ України №455 від 30.05.2013 «Про настанову ВООЗ та МФФ «Належна аптечна практика: Стандарти якості аптечних послуг» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.dec.gov.ua/mtd/normativni-dokumenti/>. –*

Назва з екрану.

13) *Реєстр* медико-технологічних документів [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://www.dec.gov.ua/cat_mtd/galuzevi-standarti-ta-klinichni-nastanovi/. – Назва з екрану.

14) *Наказ* МОЗ України № 930 від 13.05.2021 Про внесення змін до протоколу "Надання медичної допомоги для лікування коронавірусної хвороби (COVID-19)" [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0930282-21#Text/>. – Назва з екрану.

15) *Державний експертний центр* МОЗ України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.dec.gov.ua>. – Назва з екрану.

16) СТ-Н МОЗУ 42-8.7:2018 Лікарські засоби. Належні практики фармаконагляду. – Режим доступу: <https://compendium.com.ua/uk/clinical-guidelines-uk/standartizatsiyafarmatsevtichnoyi-produktsiyi-tom-3/st-n-mozu-42-8-7-2018/> – Назва з екрану.

17) Журнал фармакології та фармакотерапії.// www.jpharmacol.com

18) Журнал ScienceRise: Pharmaceutical Science
//http://journals.urau.ua/sr_pharm/about

19) Журнал Лікарська справа // <https://liksprava.com/index.php/journal>

20) Бази даних відкритого доступу (<https://lib.nuph.edu.ua/news-category/bazi-danikh/>).

21) Бази даних Scopus (Elsevier); Web of Science (Clarivate analytics); ScienceDirect; Hinari, AGORA, ARDI, GOALI, OARE на платформі Research; Life;

22) Бібліотека НФаУ // <http://nuph.edu.ua/ru/nauchnaya-biblioteka>; E-mail: library@nuph.edu.ua

23) Сайт кафедри фармакології та клінічної фармації НФаУ
// [http:// pharmacolpharmacother.nuph.edu.ua](http://pharmacolpharmacother.nuph.edu.ua); E-mail: pharmacolpharmacother@nuph.edu.ua.

24) Дистанційний курс «Клінічна фармація та фармацевтична опіка» на сайті Центру дистанційних технологій навчання НФаУ, кафедра фармакології та фармакотерапії –
<https://pharmel.kharkiv.edu/moodle/course/index.php?categoryid=31>
<https://pharmel.kharkiv.edu/moodle/course/index.php?categoryid=31>.

25) Бібліотека НФаУ: <http://lib.nuph.edu.ua>
<https://pharmel.kharkiv.edu/moodle/course/view.php?id=4385>

**Система
дистанційного
навчання
MOODLE**

18. Технічне й програмне забезпечення освітнього компонента: Матеріально-технічне й програмне забезпечення освітнього компонента: комп'ютер, Інтернет та обладнання для відео/аудіоконференцій або мобільний гаджет з можливістю підключення до Інтернету, OS Windows 7/10/11, Microsoft Office, Moodle, ZOOM.